

pakaita-diskusija

Atliekų tvarkymas - nuo produktų maišelio iki sąvartyno

Artūras Pečkys

www.atliekos.visiems.lt administratorius

Atliekos – bet kokios medžiagos ar daiktai, kurių atliekų turėtojas atsikrato, nori atsikratyti ar privalo (Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas, 1998).

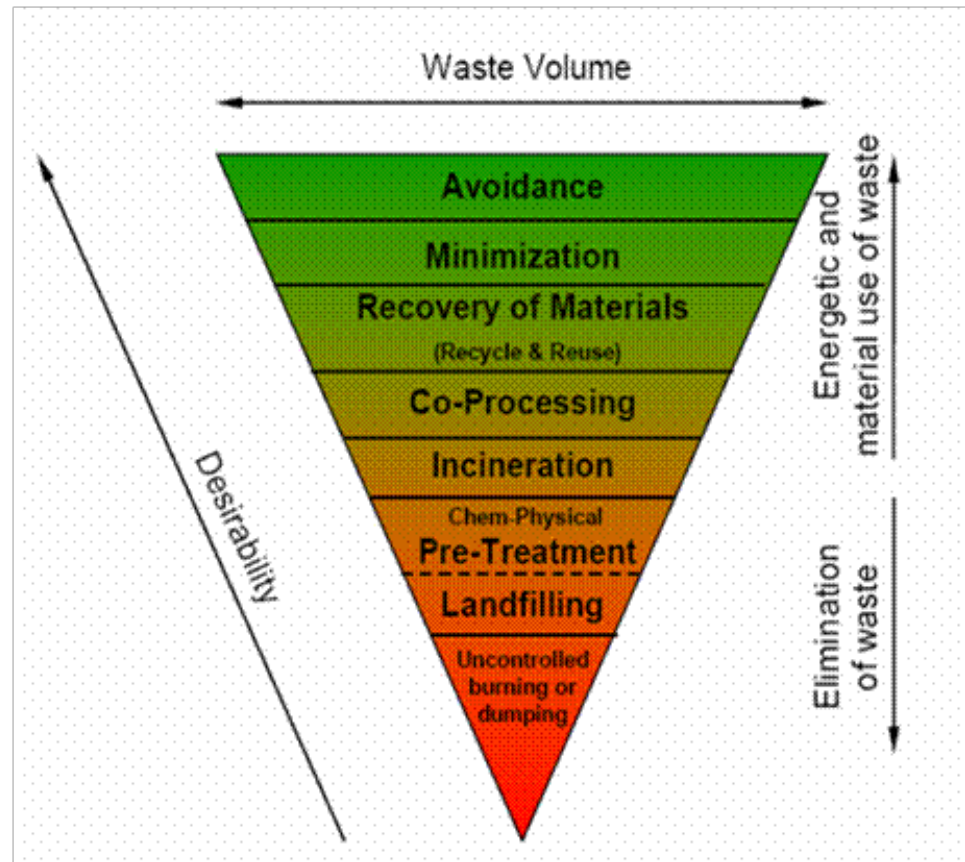
Atliekos yra žmogaus sukurti daiktai, kurie neturi paskirties arba jų neįmanoma panaudoti pagal jų paskirtį.

Atliekas reikėtų laikyti ne kaip aplinkos teršalus, o kaip medžiagų išteklius, kurių žmogus nesugeba ar nenori panaudoti.

- Lietuvoje kuriama **10 regioninių atliekų tvarkymo sistemų**, kurių diegimas ir plėtojimas iš dalies finansuojamas Europos Sąjungos Sanglaudos fondo, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių įkurtos įmonės (regioninio atliekų tvarkymo centro) paskolos lėšomis.
- Nuo 2009 m. liepos nepavojingas atliekas leidžiama šalinti tik **11-koje regioninių sąvartynų**. Statomi atliekų surinkimo punktai, atliekų perktovimo stotys, kompostavimo aikštelės.
- 2007 m. vienam Lietuvos gyventojui teko **401 kg** surinktų komunalinių atliekų, iš jų tik **23 kg** – antrinės žaliavos. Lietuvoje vienam gyventojui tenkantis komunalinių atliekų kiekis yra vienas mažiausių Europos Sąjungos šalyse.
- Atliekų šalinimas sąvartynuose Lietuvoje išlieka pagrindiniu atliekų tvarkymo metodu sąvartynuose šalinama **92 proc.** komunalinių atliekų.

Europos Sąjungos valstybės privalo laikytis **atliekų tvarkymo hierarchijos** (atliekų tvarkymo prioritetu):

1. Atliekų vengimas (angl. avoidance);
2. Atliekų susidarymo ir pavojingumo mažinimas (angl. minimization,);
3. Pakartotinis gaminių ir atliekų naudojimas (angl. reuse)
4. Atliekų perdirbimas (angl. recycle)
5. Atliekų deginimas
6. Atliekų šalinimas (angl. landfilling).

Atliekų vengimo ir atliekų mažinimo priemonės vadinama **atliekų prevencija**. Hierarchinė piramidė numato, jog tvarkymo sistema visų pirma turėtų remtis preveninėmis priemonėmis, tik po to – panaudojimu, o atliekų šalinimas turėtų būti ribotas.

Atliekų prevencijos tikslas – vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių ir nenaudojamų atliekų.

Geriausios atliekos yra tos, kurios dar nesusidarė.

Įpročiai padedantys mažinti susidarančių atliekų kiekį

- Naudokite daugkartinio naudojimo maišelius.
- Nenaudokite vienkartinųjų indų..
- Venkite maisto atliekų.
- Pirkite didelį kiekį arba didelio tūrio pakuotėse.
- Pirkite pakraunamas baterijas ir daugkartinio pripildymo produktus.
- Gerkite vandį iš čiaupo.
- Ribokite naudojimąsi spausdintuvu.
- Sumažintas naudojimas spausdintuvu reiškia sumažinimą popieriaus atliekų kiekį jūsų šiukšlių dėžėje ir sutaupyta popieriaus gamybos ir transportavimo energiją.

Įpročiai padedantys mažinti susidarančių atliekų kiekį

- Pradėkite kompostuoti bioskaidžias atliekas.
- Dovanokite jūsų nenešiojamus gerus drabužius.
- Skolinkitės ar nuomokitės įrankius.
- Taisykite daiktus ir prietaisus.

Gaminių pakartotinio naudojimo tikslas – naudoti kuo daugiau visų gaminių, jų sudedamųjų dalių, medžiagų tam pačiam tikslui, kuriam jie sukurti.

Žinomiausias **pakartotinio panaudojimo** pavyzdys yra depositiniai buteliai. Į tą patį butelį gėrimai gali būti pilami daug kartų. Tai pigiau ir aplinkai palankiau, nei gaminti naujus butelius.

Antrinis medžiagų perdirbimas reikalauja nemenkų energijos sąnaudų ir už antrinę medžiagų perdirbimą kur kas veiksmingesnis yra antrinis gaminių naudojimas.

Atliekų perdirbimo pranašumai:

- Sutaupoma gamtinių išteklių ir energijos;
- Mažiau atliekų pateka į sąvartynus;
- Išsaugoma švarus oras ir vanduo;
- Sumažinamos atliekų tvarkymo išlaidas.

Atliekas, kurių nepavyksta išvengti, jų dalis ar medžiagas, kurių nepavyksta dar kartą panaudoti, o vėliau – perdirbti ar kitaip naudoti, leidžiama šalinti tik atliekų šalinimo įrenginiuose, įrengtuose ir eksploatuojamuose pagal teisės aktų reikalavimus.

Visos Viliaus apskrities teritorijoje surinktos nepajojingos neišrūšiuotos komunalinės atliekos šalinamos **tik Kazokiškių regioniniame atliekų sąvartyne**. Atliekas šalinti kituose kaimų sąvartynuose, pamiškėse, pakelėse draudžiama. Draudžiama atliekas mėtyti mieste.

Atliekų perdirbimo tikslas – naudoti atliekas tos pačios arba kitos paskirties produktams ar medžiagoms gaminti ir taip mažinti gamtinių ir kitų išteklių naudojimą.

Atliekų rūšiavimą būtina atlikti jų susidarymo vietoje. Taip išsaugomos jų kokybė.

Atliekas rūšiuoti ne tik reikia, bet ir būtina.

Dalies naudotų gaminių ir medžiagų, jas perdirbus, nebeįmanoma naudoti tokios pačios kokybės gaminiams, todėl iš jų gaminami vis žemesnės kokybės gaminiai, kol jie galutinai tampa nebenaudojamomis atliekomis.

Jei ir toliau rūpinsimės tik atliekų pašalinimu ir kuo saugesniu sąvartynų įrengimu, tai gamtos išteklių bus gana sparčiai išnaudoti ir žmonija neišvengiamai susidurs su žaliavų stygiu.